

Tirsdag den 4. juli 2017

P8_TA(2017)0282

Fælles minimumsstandarder for den civile retspleje i EU**Europa-Parlamentets beslutning af 4. juli 2017 med henstillinger til Kommissionen om fælles minimumsstandarder for den civile retspleje i Den Europæiske Union (2015/2084(INL))**

(2018/C 334/05)

Europa-Parlamentet,

- der henviser til artikel 225 i traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF),
- der henviser til artikel 67, stk. 4, og artikel 81, stk. 2, i TEUF,
- der henviser til artikel 19, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (»chartret«),
- der henviser til artikel 6 i konventionen om beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK) og dens relevante retspraksis,
- der henviser til arbejdsdokumentet om »fastsættelse af fælles minimumsstandarder for den civile retspleje i Den Europæiske Union — retsgrundlaget«⁽¹⁾,
- der henviser til evalueringen af den europæiske merværdi fra Europa-Parlamentets Forskningstjenestes (EPRS) Enhed for Europæisk Merværdi med titlen »Common minimum standards of civil procedure«⁽²⁾ (Fælles minimumsstandarder for den civile retspleje),
- der henviser til den dybdegående analyse fra EPRS' Tjeneste for Forskning for Medlemmerne med titlen »Europeanisation of civil procedure: towards common minimum standards?«⁽³⁾ (Europæisering af den civile retspleje: mod fælles minimumsstandarder?),
- der henviser til den dybdegående analyse fra Generaldirektoratet for Interne Politikker med titlen »Harmonised rules and minimum standards in the European law of civil procedure«⁽⁴⁾ (Harmoniserede regler og minimumsstandarder i den europæiske civile retspleje),
- der henviser til Det Europæiske Retsinstituts (ELI)/Det Internationale Institut for Udarbejdelse af Ensartede Regler inden for Privatrettens (UNIDROIT) projekt om »From Transnational Principles to European Rules of Civil Procedure« (Fra transnationale principper til europæiske regler for civil retspleje),
- der henviser til American Law Institute (ALI)/UNIDROIT »Principles of Transnational Civil Procedure«⁽⁵⁾ (Principper for transnational civil retspleje),
- der henviser til »Study on the approximation of the laws and rules of the Member States concerning certain aspects of the procedure for civil litigation« (undersøgelse om tilnærmelse af medlemsstaternes love og regler for visse aspekter af procedurerne for civile søgsmål), den såkaldte »Storme-rapport«⁽⁶⁾,
- der henviser til de indledende bestemmelser for Den Fælles Patentdomstols forretningsorden,

⁽¹⁾ PE 572.853, december 2015.⁽²⁾ PE 581.385, juni 2016.⁽³⁾ PE 559.499, juni 2015.⁽⁴⁾ PE 556.971, juni 2016.⁽⁵⁾ *Uniform Law Review*, 2004(4).⁽⁶⁾ M. Storme, *Study on the approximation of the laws and rules of the Member States concerning certain aspects of the procedure for civil litigation* (Final Report, Dordrecht, 1994).

Tirsdag den 4. juli 2017

- der henviser til den gældende EU-ret inden for civilretligt samarbejde,
- der henviser til Den Europæiske Unions Domstols (EU-Domstolens) retspraksis om principperne om den nationale processuelle autonomi og effektiv domstolsbeskyttelse ⁽¹⁾,
- der henviser til Unionens resultattavle for retlige anliggender 2016,
- der henviser til undersøgelserne 2016 nr. 23 om »European judicial systems: efficiency and quality of justice« (Europæiske retssystemer: effektivitet og retfærdighedskvalitet),
- der henviser til Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklageres 2016 »Judicial Training Principles« (principper for retsuddannelse) ⁽²⁾,
- der henviser til sin beslutning af 2. april 2014 om midtvejsrevision af Stockholmprogrammet ⁽³⁾,
- der henviser til forretningsordenens artikel 46 og 52,
- der henviser til betænkning fra Retsudvalget (A8-0210/2017),

EU-Domstolens retspraksis om national processuel autonomi og effektiv domstolsbeskyttelse

- A. der henviser til, at medlemsstaterne ifølge EU-Domstolens etablerede retspraksis om princippet om processuel autonomi, når der ikke er nogen EU-regler om de processuelle aspekter af tvister, der vedrører EU-retten, er ansvarlige for at udpege de domstole, der har kompetence, og fastsætte de nærmere bestemmelser for de procedurer, der skal følges i forbindelse med sagsanlæg, der rejses for at sikre beskyttelse af rettigheder, som er tillagt i henhold til EU-retten;
- B. der henviser til, at der ifølge den samme retspraksis er to vigtige betingelser for anvendelsen af national ret for så vidt angår procedureregler: nationale procedureregler kan ikke være mindre gunstige, når de anvendes på tvister, der vedrører EU-retten, end når de anvendes ved lignende situationer på nationalt plan (ækvivalensprincippet), og bør ikke udformes således, at de i praksis umuliggør eller i overdreven grad vanskeliggør håndhævelse af EU-rettigheder (effektivitetsprincippet);
- C. der henviser til, at medlemsstaternes kompetence til at fastsætte procedureregler for håndhævelse af rettigheder, der er hjemlet i EU-retten, så længe der ikke findes EU-bestemmelser, der harmoniserer procedureregler, ikke giver medlemsstaterne ret til at indføre nye retsmidler i de nationale retsordener med henblik på at sikre gennemførelsen af EU-retten ⁽⁴⁾;
- D. der henviser til, at den retspraksis, som er etableret af EU-Domstolen, letter denne domstols samarbejde med medlemsstaternes nationale domstole, og at den samtidig forbedrer borgernes og de nationale domstoles forståelse for EU-retten;

Chartret

- E. der henviser til, at retten til effektive retsmidler og til en retfærdig rettergang som fastlagt i artikel 47 i chartret og i artikel 6 i EMRK udgør en af de grundlæggende garantier for respekt for retsstatsprincipper og demokrati og er uløseligt forbundet med den civile retspleje som helhed;

⁽¹⁾ Se bl.a.: dom af 16. december 1976, Comet BV mod Produktschap voor Siergewassen, 45/76, ECLI:EU:C:1976:191, og dom af 15. maj 1986, Marguerite Johnston mod Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary, 222/84, ECLI:EU:C:1986:206.

⁽²⁾ Kan konsulteres på: http://www.ejtn.eu/PageFiles/15756/Judicial%20Training%20Principles_EN.pdf

⁽³⁾ Vedtagne tekster, P7_TA(2014)0276.

⁽⁴⁾ Se bl.a.: dom af 13. marts 2007, Unibet (London) Ltd og Unibet (International) Ltd mod Justitiekanslern, sag C-432/05, ECLI:EU:C:2007:163.

Tirsdag den 4. juli 2017

- F. der henviser til, at beskyttelsen af retten til en retfærdig rettergang i civile sager, og navnlig balancen mellem sagsøgers ret til adgang til domstolsprøvelse og sagsøgte ret til forsvar, ikke er harmoniseret i Unionen på trods af, at artikel 47 i chartret er bindende, og artikel 6 i EMRK udgør et generelt princip i EU-retten;
- G. der henviser til, at retten til en retfærdig rettergang som en grundlæggende rettighed ikke desto mindre er blevet suppleret med flere processuelle afledte EU-retsakter, herunder forordningen om småkrav⁽¹⁾, direktivet om retshjælp⁽²⁾, henstillingen om kollektive retsmidler⁽³⁾, direktivet om forbud i forbrugersager⁽⁴⁾ og direktivet om erstatning i konkurrencesager⁽⁵⁾;

Gældende EU-ret inden for civilretligt samarbejde

- H. der henviser til, at unionsborgere, især borgere der bevæger sig på tværs af grænser, nu om dage har langt større sandsynlighed for at komme i kontakt med det civile retsplejesystem i en anden medlemsstat;
- I. der henviser til, at minimumsstandarder for den civile retspleje på EU-niveau vil kunne bidrage til modernisering af den nationale retspleje, ens spilleregler for virksomheder og øget økonomisk vækst ved at gøre retssystemer mere effektive, samtidig med at de gør det lettere for borgerne at få adgang til domstolsprøvelse i Unionen og bidrager til at opretholde Unionens grundlæggende frihedsrettigheder;
- J. der henviser til, at EU-lovgivning i stigende grad er rettet mod den civile retspleje både horisontalt, som med valgfrie instrumenter⁽⁶⁾, og på en sektorspecifik måde inden for mange politikfelter såsom intellektuel ejendom⁽⁷⁾, forbrugerbeskyttelse⁽⁸⁾ eller, senest, konkurrenceret⁽⁹⁾;
- K. der henviser til, at den stykvisse karakter af harmoniseringen på EU-niveau af procedureregler gentagne gange er blevet kritiseret, og at etableringen af en sektorspecifik EU-ret for civil retspleje udgør et problem for sammenhængen både i civile retsplejesystemer på medlemsstatsniveau og i de forskellige EU-retsakter;
- L. der henviser til, at det foreslåede direktiv har til formål at indføre en ramme for civilretlige afgørelser ved at systematisere eksisterende EU-regler for den civile retspleje og udvide deres anvendelsesområde til alle sager henhørende under EU-retten;
- M. der henviser til, at det foreslåede direktiv skal bidrage til at opnå en mere koordineret, sammenhængende og systematisk tilgang til de civilretlige systemer, der ikke begrænses af individuelle landes grænser, interesser og ressourcer;

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 af 11. juli 2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure (EUT L 199 af 31.7.2007, s. 1).

⁽²⁾ Rådets direktiv 2003/8/EF af 27. januar 2003 om forbedret adgang til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art (EFT L 26 af 31.1.2003, s. 41).

⁽³⁾ Kommissionens henstilling af 11. juni 2013 om fælles principper for kollektive retsmidler i medlemsstaterne til opnåelse af pålæg, forbud eller erstatning i forbindelse med tilsidesættelse af rettigheder i henhold til EU-retten (EUT L 201 af 26.7.2013, s. 60).

⁽⁴⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/22/EF af 23. april 2009 om søgsmål med påstand om forbud på området beskyttelse af forbrugernes interesser (EUT L 110 af 1.5.2009, s. 30).

⁽⁵⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104/EU af 26. november 2014 om visse regler for søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af bestemmelser i medlemsstaternes og Den Europæiske Unions konkurrenceret (EUT L 349 af 5.12.2014, s. 1).

⁽⁶⁾ Se f.eks. forordningen om europæiske småkrav (se anden fodnote til betragtning G ovenfor) og forordningen om en europæisk kendelse til sikring af bankindeståender (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 655/2014 af 15. maj 2014 om indførelse af en procedure for en europæisk kendelse til sikring af bankindeståender med henblik på at lette grænseoverskridende gældsinddrivelse på det civil- og handelsretlige område (EUT L 189 af 27.6.2014, s. 59)).

⁽⁷⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT L 157 af 30.4.2004, s. 45).

⁽⁸⁾ Se fjerde fodnote til betragtning G ovenfor.

⁽⁹⁾ Se femte fodnote til betragtning G ovenfor.

Tirsdag den 4. juli 2017

Forslagets retsgrundlag

- N. der henviser til, at Unionen i henhold til artikel 4, stk. 1, og artikel 5, stk. 1, i TEU (princippet om kompetencetildeling) kun kan lovgive inden for et givent område, hvis den udtrykkeligt er blevet tildelt kompetence til at gøre dette, og for så vidt som den handler i overensstemmelse med nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet;
- O. der henviser til, at hovedretsgrundlaget for harmonisering af den civile retspleje inden for de eksisterende traktatrammer findes i afsnit V i TEUF om et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed;
- P. der henviser til, at kravet om, at der skal være et grænseoverskridende element, for at der kan være tale om en EU-kompetence, er blevet fastholdt i Lissabontraktaten med det til følge, at EU-tiltag på det civile område kun er mulige, hvis der er nogle tilknytningsmomenter i en sag (f.eks. bopæl, opfyldelsessted osv.), der involverer mindst to forskellige medlemsstater;
- Q. der henviser til, at den generelle bestemmelse i artikel 114 i TEUF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, der vedrører det indre markeds oprettelse og funktion, er blevet brugt og stadigvæk bruges som retsgrundlag for en bred vifte af sektorspecifikke direktiver, der harmoniserer visse aspekter af den civile retspleje, som f.eks. direktivet om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og det seneste direktiv om erstatning i konkurrencesager;
- R. der henviser til, at Unionen i henhold til artikel 67, stk. 4, i TEUF bør lette adgangen til domstolene, navnlig på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser og udenretslige afgørelser om civile spørgsmål, som f.eks. i artikel 81 i TEUF;

Gensidig tillid inden for det europæiske retlige område

- S. der henviser til, at den frie bevægelighed for retsafgørelser er forbundet med behovet for at skabe en tilstrækkelig gensidig tillid mellem de retslige myndigheder i de forskellige medlemsstater, navnlig hvad angår beskyttelse af de processuelle rettigheder;
- T. der henviser til, at der ved »gensidig tillid« i denne sammenhæng forstås den tiltro, som medlemsstater bør have til hinandens rets- og domstolssystemer, hvilket resulterer i et forbud mod at underkaste andre staters og deres retssystemers handlinger en fornyet bedømmelse;
- U. der henviser til, at princippet om gensidig tillid således tjener til at øge retssikkerheden, idet det giver borgere og virksomheder i Unionen tilstrækkelig stabilitet og forudsigelighed;
- V. der henviser til, at gennemførelse og overholdelse af princippet om gensidig anerkendelse af domme tillige med indbyrdes tilnærmelse af lovgivninger fremmer samarbejde mellem myndighederne og juridisk beskyttelse af den enkeltes rettigheder;
- W. der henviser til, at et system med fælles EU-minimumsstandarder i form af principper og regler ville være første skridt mod afstemningen af de nationale civile retsplejeregler ved at skabe en balance mellem de grundlæggende rettigheder for sagsparterne i en sag for at opnå fuld gensidig tillid mellem medlemsstaternes retssystemer;
- X. der henviser til, at det med henblik på at sikre gensidig tillid er ønskeligt og virkelig nødvendigt at have og respektere processuelle garantier for effektivitet i civile sager og lige behandling af parterne;
- Y. der henviser til, at iværksættelsen af et sådant system for fælles minimumsstandarder også vil kunne skabe et vist kvalitetsniveau i civile sager i Unionen og derigennem bidrage både til at styrke den gensidige tillid mellem domstolene og til en bedre funktion af det indre marked, idet det vurderes, at processuelle forskelle mellem medlemsstaterne bl.a. kan forstyrre handel og afholde virksomheder og forbrugere fra at udøve deres rettigheder i det indre marked;

Tirsdag den 4. juli 2017

Andre betragtninger

- Z. der henviser til, at der er nødvendigt med en tilnærmelse af retsplejeordningerne i Unionen; der henviser til, at det foreslåede direktiv er ment som et første skridt på vejen mod yderligere harmonisering af og konvergens mellem medlemsstaternes civile retlige systemer og på lang sigt mod oprettelsen af et EU-kodeks for civil retspleje;
- AA. der henviser til, at det foreslåede direktiv hverken har indflydelse på retsvæsenets opbygning i medlemsstaterne eller på grundlæggende karakteristika ved den måde, hvorpå civile søgsmål gennemføres, men at det fremmer mere effektive nationale procedureregler;
- AB. der henviser til, at det derfor er yderst vigtigt at vedtage og på korrekt vis gennemføre lovgivning, som gør det muligt at indføre fælles minimumsstandarder for civil retspleje i Unionen;

EU-Domstolens retspraksis om national processuel autonomi og effektiv domstolsbeskyttelse

1. henviser til EU-Domstolens vigtige rolle i etableringen af grundlaget for Unionens civile retspleje, idet den har formet forståelsen af, hvad den civile retspleje betyder for Unionens retssystem;
2. understreger dog, at EU-Domstolens bidrag, selv om visse standarder for den civile retspleje, som i dag anerkendes som del af Unionens proceduresystem, blev bekræftet i EU-Domstolens retspraksis, i sidste ende bør ses som standardfortolkning og ikke som standardfastsættelse;
3. understreger derfor, at EU-Domstolens store erfaring med at prøve afhjælpende regler og procedureregler samt de kompromisser og konkurrerende værdier, som EU-Domstolen forfølger, er til stor hjælp og bør tages i betragtning med henblik på at indføre et horisontalt retligt paraplyinstrument med fælles standarder for den civile retspleje;

Chartret

4. understreger, at samarbejdsnetværk og databaser, som øger retligt samarbejde og udveksling af oplysninger, bør vedligeholdes og udvides af hensyn til en retfærdig rettergang og adgang til domstolsprøvelse;
5. glæder sig derfor meget over udviklingen i e-justice og navnlig oprettelsen af det europæiske retlige netværk og den europæiske e-justiceportal, som skal blive en kvikskranke inden for retsvæsenet i Unionen;

Gældende EU-ret inden for civilretligt samarbejde

6. opfordrer også Kommissionen til at vurdere, om der bør foreslås yderligere foranstaltninger for at konsolidere og styrke en horisontal tilgang til den private håndhævelse af rettigheder under EU-retten, og om de nu foreslåede fælles minimumsstandarder for den civile retspleje kan anses for at fremme og sikre et sådant horisontalt paradigme;
7. gentager, at den systematiske indsamling af statistiske data om anvendelse og virkning af eksisterende EU-instrumenter inden for civilretligt samarbejde er af største vigtighed;
8. opfordrer i den sammenhæng Kommissionen til at vurdere, om yderligere gennemførelsesforanstaltninger hos medlemsstaterne kunne bidrage til en effektiv anvendelse af særskilte EU-procedurer, og anfører, at der bør etableres en robust og systematisk overvågningsproces fra Kommissionens side til det formål;

Forslagets retsgrundlag

9. konstaterer, at artikel 114 i TEUF (harmonisering af lovgivning vedrørende det indre marked) er blevet anvendt til at vedtage en række EU-retsakter med processuelle indvirkninger; påpeger, at artikel 114 i TEUF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, der vedrører det indre markeds oprettelse og funktion, er blevet brugt og stadigvæk bruges som retsgrundlag for en bred vifte af sektorspecifikke direktiver, der harmoniserer visse aspekter af den civile retspleje, som f.eks. direktivet om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder;

Tirsdag den 4. juli 2017

10. bemærker dog, at artikel 81 i TEUF muliggør vedtagelse af foranstaltninger inden for retligt samarbejde i civilretlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger, herunder foranstaltninger for tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, navnlig når det er nødvendigt for, at det indre marked kan fungere korrekt; er derfor af den opfattelse, at artikel 81 i TEUF udgør det rette retsgrundlag for det foreslåede lovgivningsmæssige instrument;
11. anfører, at begrebet »grænseoverskridende virkninger« i teksten til artikel 81, stk. 1, i TEUF om indførelse af civilretlige samarbejdsforanstaltninger bør forstås bredere og derfor ikke bør opfattes som synonym med »grænseoverskridende tvister«;
12. understreger, at den nuværende fortolkning af begrebet »spørgsmål med grænseoverskridende virkninger« er temmelig snæver og har givet anledning til, at der opstår to regelsæt og to slags sagsparter, som kan føre til flere problemer og unødvendige kompleksitet; understeger, at der derfor bør vedtages en bredere fortolkning;
13. understreger i den sammenhæng, at de foreslåede fælles minimumsstandarder for den civile retspleje ville føre til yderligere effektivisering, hvis medlemsstaterne udvidede deres anvendelsesområde til ikke kun at omfatte sager inden for EU-retten, men også generelt til både grænseoverskridende og rent nationale sager;

Gensidig tillid inden for det europæiske retlige område

14. bemærker, at Unionens primære aktiviteter inden for det europæiske retlige område hvad angår civilret relaterer til indførelse af instrumenter om retlig kompetence, tilhørsforhold og grænseoverskridende fuldbyrdelse af retsafgørelser;
15. gentager og understreger, at retsafgørelsens frie bevægelighed har øget den gensidige tillid mellem medlemsstaternes domstole og dermed også øger retssikkerheden og skaber tilstrækkelig stabilitet og forudsigelighed for borgere og virksomheder i Unionen;
16. fremhæver i den sammenhæng, at gensidig tillid er et komplekst begreb, og at mange faktorer spiller ind i opbygningen af tillid såsom retsuddannelse, grænseoverskridende retssamarbejde og udveksling af erfaringer og bedste praksis mellem dommere;
17. bemærker, at gensidig tillid bl.a. kan fremmes ved hjælp af ikke-lovgivningsmæssige metoder, f.eks. ved at dommere samarbejder inden for rammerne af Det Europæiske Retlige Netværk eller deltager i kurser;
18. glæder sig derfor over de ni principper for retsuddannelse, som blev vedtaget af Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere på generalforsamlingen i 2016, idet de giver et fælles grundlag og en ramme for Europas retsinstitutioner og retsuddannelsescentre;
19. konstaterer dog, at gensidig tillid ud fra et strengt juridisk synspunkt og på et meget grundlæggende niveau forudsætter, at medlemsstaternes domstole Unionen opfatter hinandens processuelle ordninger — både hvad angår retten på skrift og retten i praksis — som en garanti for retfærdige civile sager;
20. påpeger derfor, at udarbejdelsen af systematiske minimumsstandarder for den civile retspleje i Unionen i form af et generelt horisontalt direktiv vil kunne føre til øget gensidig tillid blandt domstolene i medlemsstaterne og sikre en fælles afbalancering af grundlæggende processuelle rettigheder i civile søgsmål overalt i Unionen, hvilket vil skabe en dybere forankret generel følelse af retfærdighed, sikkerhed og forudsigelighed overalt i Unionen;

Fælles minimumsstandarder for den civile retspleje

21. fremhæver, at effektive civile retsplejesystemer spiller en vigtig rolle for opretholdelse af retsstaten og Unionens grundlæggende værdier; de er også en forudsætning for bæredygtig investering og et forretnings- og forbrugervenligt miljø;
22. mener, at manglende klarhed over forældelsesfrister for borgere, forbrugere og virksomheder i forbindelse med tvister med grænseoverskridende virkninger kan forhindre, at de får adgang til domstolsprøvelse; opfordrer derfor Kommissionen og medlemsstaterne til at vurdere, hvorvidt det er muligt og ønskværdigt at harmonisere forældelsesfristerne i forbindelse med civile sager;

Tirsdag den 4. juli 2017

23. mener, at der er et klart behov for lovgivning for at give et sæt processuelle standarder, som gælder for civile sager, og opfordrer Kommissionen til at gå videre med at udføre handlingsplanen for gennemførelse af Stockholmprogrammet, der blev vedtaget af Det Europæiske Råd inden for området med frihed, sikkerhed og retfærdighed;

24. anmoder derfor i henhold til artikel 225 i TEUF Kommissionen om på grundlag af artikel 81, stk. 2, i TEUF og senest den 30. juni 2018 at fremsætte et forslag til en lovgivningsmæssig retsakt om fælles minimumsstandarder for den civile retspleje i overensstemmelse med henstillingerne i bilaget;

25. bekræfter, at henstillingerne i bilaget til denne beslutning respekterer de grundlæggende rettigheder samt nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet;

26. er af den opfattelse, at det forslag, der anmodes om, ikke har økonomiske indvirkninger, idet indførslen af minimumsstandarder for den civile retspleje vil føre til stordriftsfordele i form af mindre omkostninger for sagsparter og deres repræsentanter, som ikke skal sætte sig ind i et andet lands civile retsplejeordning;

o

o o

27. pålægger sin formand at sende denne beslutning og de ledsagende henstillinger i bilaget til Kommissionen og Rådet samt til medlemsstaternes parlamenter og regeringer.

Tirsdag den 4. juli 2017

BILAG TIL BESLUTNINGEN:

HENSTILLINGER TIL EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV OM FÆLLES MINIMUMSSTANDARDER FOR DEN CIVILE RETSPLEJE I DEN EUROPÆISKE UNION

A. PRINCIPPER OG FORMÅL MED DET FORSLAG, DER ANMODES OM

1. I Unionen er håndhævelse af loven ved domstolene i stor udstrækning fortsat et anliggende, der hører under nationale procesregler og praksis. Nationale domstole er også EU-domstole. I søgsmål for dem skal de derfor sikre rimelighed, retfærdighed og effektivitet samt effektiv anvendelse af EU-retten.
2. Gennemførelsen af princippet om gensidig anerkendelse af afgørelser i civile sager har øget medlemsstaternes tillid til hinandens civilretlige systemer, og foranstaltninger til indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser kan lette samarbejdet mellem myndighederne og fremme den retlige beskyttelse af den enkeltes rettigheder. Omfanget af gensidig tillid afhænger meget af en række parametre, herunder bl.a. mekanismer til sikring af sagsøgers og sagsøgtets rettigheder og garanti for adgang til domstole og rettergang.
3. Selv om medlemsstaterne er parter i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK), har erfaringerne vist, at dette ikke i sig selv altid giver en tilstrækkelig grad af tillid til andre medlemsstaters civilretssystemer. Nationale regler for civil retspleje i medlemsstaterne varierer meget, og ofte er der grundlæggende forskelle på processuelle principper og garantier, hvilket udgør en mulig hindring for gensidig tillid og tiltro mellem retsmyndigheder.
4. For at beskytte unionsborgernes grundlæggende rettigheder og friheder, bidrage til modernisering af de nationale procedurer og sikre ens spilleregler for virksomhederne og øget vækst ved hjælp af effektive retssystemer er det derfor nødvendigt at vedtage et direktiv, som videreudvikler minimumsstandarderne i chartret og i EMRK. Det behørigt retsgrundlag for et sådant forslag er artikel 81, stk. 2, i TEUF, som omhandler foranstaltninger inden for samarbejde om civilretlige spørgsmål. Direktivet skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure.
5. Fælles minimumsstandarder for civil retspleje anses som nødvendige for at forme et solidt grundlag for en tilnærmelse og en forbedring af nationale love på baggrund af den fleksibilitet, der gives medlemsstater ved udformning af nye civile retsplejelove, samtidig med at der afspejles overordnet konsensus om principperne for civilretlig praksis.
6. Fælles minimumsstandarder bør føre til øget tillid til alle medlemsstaternes civile retsplejesystemer, hvilket igen bør føre til et mere effektivt, hurtigere og mere fleksibelt retligt samarbejde i et klima præget af gensidig tillid. Sådanne fælles minimumsregler bør tillige fjerne hindringer for borgernes frie bevægelighed overalt på medlemsstaternes område og dermed sikre, at navnlig borgere, der rejser til udlandet, især ikke længere vil tøve med at have med det civile retsplejesystem i en anden medlemsstat at gøre.
7. Det foreslåede direktiv har ikke til formål at træde i stedet for nationale civile retsplejesystemer i deres helhed. Det har til formål at oprette fælles minimumsstandarder for den måde, hvorpå civile sager fungerer og gennemføres i medlemsstaterne i relation til alle spørgsmål henhørende under EU-retten, og det samtidig med at nationale særtræk og den grundlæggende ret til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang, der sikrer reel adgang til domstolsprøvelse, respekteres. Det har også til formål at danne grundlag for en gradvis større tilnærmelse af medlemsstaternes civile retsplejesystemer.
8. Forslaget berører ikke medlemsstaternes bestemmelser om opbygningen af deres domstole og deres regler om udnævnelse af dommere.

Tirsdag den 4. juli 2017

9. Dette forslag er i overensstemmelse med nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet, idet medlemsstaterne ikke alene kan opsætte minimumsstandarder for civil retspleje, og forslaget går ikke længere end højst nødvendigt i sikringen af effektiv adgang til domstolsprøvelse og gensidig tillid i Unionen.

B. TEKSTEN TIL DET FORSLAG, DER ANMODES OM

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fælles minimumsstandarder for den civile retspleje i Den Europæiske Union

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 81, stk. 2,

under henvisning til Europa-Parlamentets anmodning til Europa-Kommissionen,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg,

efter den almindelige lovgivningsprocedure, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Unionen har sat sig som mål at bevare og udbygge et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvor der er fri bevægelighed for personer. Med henblik på gradvis at etablere et sådant område skal Unionen vedtage foranstaltninger vedrørende samarbejde om civile retlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger, navnlig når det er nødvendigt for det indre markeds funktion.
- (2) I henhold til artikel 81, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde bør disse foranstaltninger bl.a. sikre gensidig anerkendelse mellem medlemsstaterne af retsafgørelser og fuldbyrdelse heraf, grænseoverskridende forkyndelse, samarbejde om bevisoptagelse, effektiv adgang til domstolene og fjernelse af hindringer for en god afvikling af civile sager, om nødvendigt ved at fremme foreneligheden af medlemsstaternes civile retsplejeregler.
- (3) Ifølge formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råd i Tammerfors den 15. og 16. oktober 1999, særlig punkt 33, vil en øget gensidig anerkendelse af domme og andre retsafgørelser og den nødvendige indbyrdes tilnærmelse af lovgivningen lette samarbejdet mellem kompetente myndigheder og fremme den retlige beskyttelse af den enkeltes rettigheder. Princippet om gensidig anerkendelse bør derfor være hjørnestenen i det retlige samarbejde på det civile retlige område inden for Unionen.
- (4) Ifølge Kommissionens handlingsplan for gennemførelse af Stockholmprogrammet, der blev vedtaget af Det Europæiske Råd inden for området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, bygger det europæiske retsområde og det indre markeds funktion på hovedprincippet om gensidig anerkendelse, som igen bygger på idéen om, at medlemsstaterne har tillid til hinandens retssystemer. Dette princip kan kun fungere effektivt, hvis der er gensidig tillid mellemdommere, aktører i retsvæsenet, virksomheder og borgere. Graden af tillid afhænger af en række parametre, herunder eksistensen af mekanismer til sikring af sagsparternes procesrettigheder i civilesager. Fælles minimumsstandarder, som styrker retten til en retfærdig rettergang og retssystemets effektivitet, og som bidrager til en effektiv ordning for håndhævelse, er derfor nødvendige for at garantere dette principps anvendelse.

Tirsdag den 4. juli 2017

- (5) Ved at indføre minimumsregler om beskyttelse af sagsparternes processuelle rettigheder og ved at sikre borgerne lettere adgang til domstolsprøvelse bør dette direktiv styrke medlemsstaternes tillid til andre medlemsstaters civile retsplejesystemer, og det kan dermed bidrage til at fremme en kultur med grundlæggende rettigheder i Unionen såvel som til at opnå et mere effektivt indre marked, samtidig med at de grundlæggende frihedsrettigheder bevares ved hjælp af, at der udvikles en dybere generel følelse af retfærdighed, sikkerhed og forudsigelighed overalt i Unionen.
- (6) Bestemmelserne i dette direktiv bør gælde for civile tvister med grænseoverskridende virkninger, herunder tvister, som udspringer af tilsidesættelse af rettigheder og friheder, der garanteres i EU-retten. Når der i dette direktiv henvises til tilsidesættelse af rettigheder, der er sikret i EU-retten, dækker det alle de situationer, hvor en overtrædelse af regler, der er fastsat på EU-plan, har forårsaget eller vil kunne forårsage skade for fysiske og juridiske personer. Intet bør forhindre medlemsstaterne i også at anvende bestemmelserne i dette direktiv i rent nationale civilretlige sager.
- (7) Alle medlemsstater er kontraherende parter i den europæiske konvention af 4. november 1950 til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder. De spørgsmål, der er omhandlet i dette direktiv, bør behandles i overensstemmelse med den nævnte konvention, navnlig retten til en retfærdig rettergang og effektive retsmidler.
- (8) Dette direktiv har til formål at fremme anvendelsen af fælles minimumsstandarder for den civile retspleje for at sikre effektiv adgang til domstolsprøvelse i Unionen. Den almindeligt anerkendte ret til adgang til domstolsprøvelse bekræftes også ved artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (»chartret«).
- (9) Civile sager bør forbedres yderligere ved, at der drages fordel af den teknologiske udvikling på det retslige område og af de nye redskaber, som retterne har til rådighed, hvilket kan være med til at overvinde de geografiske afstande og deres følgevirkninger i form af høje omkostninger og langvarige retssager. Med henblik på yderligere at reducere retssagernes omkostninger og varighed bør der yderligere tilskyndes til, at parterne og retterne gør brug af moderne kommunikationsteknologi.
- (10) For at personer kan afhøres uden at skulle rejse til den pågældende ret, bør medlemsstaterne sikre, at mundtlige retsmøder og bevisoptagelse ved afhøring af vidner, sagkyndige eller parterne kan gennemføres ved hjælp af enhver form for hensigtsmæssig fjernkommunikation, medmindre anvendelsen af sådan teknologi på grund af sagens særlige omstændigheder ikke ville være hensigtsmæssig med henblik på en retfærdig behandling af sagen. Denne bestemmelse berører ikke Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 ⁽¹⁾.
- (11) Medlemsstaternes domstole bør være i stand til at trække på ekspertvurderinger i forbindelse med tekniske, juridiske eller bevismæssige spørgsmål. Med undtagelse af tilfælde, hvor tvangsindgreb er nødvendige, og i overensstemmelse med friheden til at yde tjenester og Domstolens retspraksis bør dommere i én medlemsstat kunne udnævne eksperter til at foretage undersøgelser i en anden medlemsstat, uden at der er behov for forudgående tilladelse til deres undersøgelse. For at gøre det nemmere at få juridisk ekspertise og under hensyntagen til begrænsningerne i forbindelse med udnævnelse af tilstrækkeligt kvalificerede eksperter inden for én medlemsstats jurisdiktion, f.eks. grundet sagens tekniske sværhedsgrad eller en direkte eller indirekte forbindelse mellem eksperter og sagsparterne, bør der som del af den europæiske e-justiceportal oprettes en europæisk fortegnelse med alle nationale lister over eksperter, som holdes opdateret.
- (12) Foreløbige og beskyttende foranstaltninger bør sikre en passende balance mellem sagsøgerens interesse i at opnå foreløbig beskyttelse og sagsøgte interesse i at forhindre misbrug af denne beskyttelse. Når der anmodes om foreløbige foranstaltninger forud for opnåelse af en retsafgørelse, bør den ret, som anmodningen indgives til, finde det godtgjort på grundlag af den dokumentation, der er forelagt af ansøger, at han eller hun sandsynligvis vil få medhold i realiteten i kravet mod sagsøgte. Derudover bør sagsøgeren i alle situationer i tilstrækkelig grad godtgøre over for retten, at der er akut behov for retlig beskyttelse af kravet, og at fuldbyrdelse af en eksisterende eller fremtidig retsafgørelse uden de foreløbige foranstaltninger kan blive umulig eller væsentligt vanskeligere.

⁽¹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område (EFT L 174 af 27.6.2001, s. 1).

Tirsdag den 4. juli 2017

- (13) Bestemmelserne i dette direktiv bør ikke berøre de særlige bestemmelser til håndhævelse af rettigheder inden for intellektuel ejendom i EU-retsakter, navnlig bestemmelserne i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF⁽¹⁾. Det bør heller ikke berøre de særlige bestemmelser for inddrivelse af grænseoverskridende gæld som fastsat i den europæiske kendelse til sikring af bankindeståender⁽²⁾.
- (14) Domstolene bør gives en nøglerolle i beskyttelsen af alle parteres rettigheder og interesser og i den effektive forvaltning af civile sager.
- (15) Målet om at sikre en retfærdig rettergang, bedre adgang til domstolsprøvelse og gensidig tillid som led i Unionens politik for indførelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed bør omfatte adgang til såvel retslige som udenretslige tvistbilæggelsesmetoder. For at tilskynde parterne til at anvende mægling bør medlemsstaterne sikre, at deres regler om forældelsesfrister ikke hindrer parterne i at gå til retten eller anvende voldgift, hvis forsøget på mægling slår fejl.
- (16) På grund af forskellene mellem medlemsstaternes civile retsplejeregler, navnlig reglerne for forkyndelse af dokumenter, er det nødvendigt at definere de minimumsstandarder, der bør gælde for civile sager henhørende under EU-retten. Metoder, som sikrer hurtig og sikker modtagelse af de forkyndede dokumenter, som er bekræftet af et modtagelsesbevis, bør især prioriteres. Der bør derfor i vid udstrækning tilskyndes til, at der anvendes moderne kommunikationsteknologi. Hvad angår dokumenter, der skal forkyndes for parterne, bør elektronisk forkyndelse sidestilles med forkyndelse pr. post. De tilgængelige elektroniske midler bør sikre, at indholdet af de dokumenter og den øvrige skriftlige kommunikation, der modtages, er en tro gengivelse af de afsendte dokumenter og den afsendte øvrige skriftlige kommunikation, og at den metode, der anvendes til anerkendelse af modtagelsen, omfatter adressatens bekræftelse af modtagelsen og datoen for modtagelsen.
- (17) Medlemsstaterne bør sikre, at parterne i civile sager har ret til at vælge deres advokat. I grænseoverskridende tvister bør parterne have ret til en advokat i hjemlandet til forudgående rådgivning og en anden i værtslandet til at føre sagen. Fortrolig kommunikation mellem parterne og deres advokat er altafgørende for at sikre effektiv udøvelse af retten til en retfærdig rettergang. Medlemsstaterne bør derfor respektere fortroligheden af møder og andre former for kommunikation mellem advokaten og parterne i udøvelsen af retten til adgang til en advokat som fastsat i dette direktiv. Sagens parter bør have mulighed for at give afkald på retten, der er tildelt i henhold til dette direktiv, forudsat at de har fået oplysninger om de mulige konsekvenser af at give afkald på denne ret.
- (18) Sagsøgeren bør ikke være forpligtet til at rejse til den medlemsstat, hvor retten, der behandler sagen, er beliggende, for at betale retsafgifterne eller til at hyre en advokat hertil. For at sikre, at sagsøgere har effektiv adgang til retssagen, bør medlemsstaterne som minimum tilbyde mindst en af de fjernbetalingsmetoder, der er omhandlet i dette direktiv. Oplysningerne om retsafgifter og betalingsmetoder samt om myndigheder eller organisationer med kompetence til at yde praktisk bistand i medlemsstaterne bør være gennemsigtige og lettilgængelige på internettet gennem passende nationale websteder.
- (19) Medlemsstaterne bør sikre overholdelse af den grundlæggende ret til retshjælp i artikel 47, stk. 3, i chartret. Enhver fysisk eller juridisk person, der er involveret i civile tvister, som er omfattet af dette direktiv, som sagsøger eller sagsøgt, bør kunne gøre sine rettigheder gældende ved en domstol, selv om den pågældendes økonomiske situation gør det umuligt for vedkommende at betale sagsomkostningerne. Retshjælpen bør dække rådgivning forud for en retssag med henblik på en bilæggelse af tvisten inden en retssag, juridisk bistand til anlæggelse af en retssag og repræsentation i retten og hjælp til at betale sagsomkostningerne. Denne bestemmelse berører ikke Rådets direktiv 2003/8/EF⁽³⁾.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT L 157 af 30.4.2004, s. 45).

⁽²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 655/2014 af 15. maj 2014 om indførelse af en procedure for en europæisk kendelse til sikring af bankindeståender med henblik på at lette grænseoverskridende gældsinddrivelse på det civil- og handelsretlige område (EUT L 189 af 27.6.2014, s. 59).

⁽³⁾ Rådets direktiv 2003/8/EF af 27. januar 2003 om forbedret adgang til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art (EFT L 26 af 31.1.2003, s. 41).

Tirsdag den 4. juli 2017

- (20) Skabelsen af en europæisk retskultur, som fuldt ud respekterer nærhedsprincippet, proportionalitetsprincippet og retsvæsenets uafhængighed, er af central betydning for, at det europæiske retsområde kan fungere effektivt. Juridisk videre- og efteruddannelse er en vigtig del af denne proces, idet den styrker den gensidige tillid mellem medlemsstaterne, de retlige aktører og borgerne. Hvad det angår bør medlemsstaterne samarbejde og yde støtte til faglig uddannelse og udveksling af bedste praksis blandt de personer, der arbejder inden for det retlige område.
- (21) Dette direktiv fastsætter minimumsregler. Medlemsstaterne kan udvide rettighederne i dette direktiv for at fastsætte et højere beskyttelsesniveau. Et sådant højere beskyttelsesniveau bør ikke udgøre en hindring for gensidig tillid og effektiv adgang til domstolsprøvelse, som disse minimumsregler er fastsat for at fremme. Der bør herved ikke gås på kompromis med graden af beskyttelse, som gives i chartret, som fortolket af Domstolen, og EU-rettens forrang, enhed og effektivitet.
- (22) Målene for dette direktiv, nemlig at fastsætte fælles minimumsstandarder for den civile retspleje, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af handlingens omfang eller virkninger bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.
- (23) I medfør af [artikel 3]/[artikel 1 og 2] i protokol nr. 21 om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling for så vidt angår området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, [har disse medlemsstater meddelt, at de ønsker at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af dette direktiv]/[og med forbehold af artikel 4 i samme protokol, deltager disse medlemsstater ikke i vedtagelsen af dette direktiv, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i disse medlemsstater].
- (24) I medfør af artikel 1 og 2 i protokol nr. 22 om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, deltager Danmark ikke i vedtagelsen af dette direktiv, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

KAPITEL I: GENSTAND, ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINITIONER

Artikel 1

Genstand

Formålet med dette direktiv er at tilnærme de civile retsplejesystemer til hinanden for at sikre fuld overholdelse af retten til effektive retsmidler og til en retfærdig rettergang som anerkendt i artikel 47 i chartret og artikel 6 i EMRK ved at fastlægge minimumsstandarder for indledning, gennemførelse og afslutning af civile sager ved medlemsstaternes domstole.

Artikel 2

Anvendelsesområde

1. Dette direktiv berører ikke standarder for civil retspleje, som gives eller kan gives i EU-lovgivning eller national lovgivning, så længe disse standarder kan være fordelagtige for sagsparterne, og finder anvendelse i tvister med grænseoverskridende virkninger på det civil- og handelsretlige område, uanset domsmyndighedens art, dog ikke på rettigheder og forpligtelser, som parterne ikke kan disponere over i henhold til den lov, der skal anvendes. Det omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender eller statens ansvar for handlinger og undladelser under udøvelse af statsmagt (*acta jure imperii*).

2. I dette direktiv forstås ved »medlemsstat« en medlemsstat med undtagelse af [Det Forenede Kongerige, Irland og Danmark].

Tirsdag den 4. juli 2017

Artikel 3

Twister med grænseoverskridende virkninger

1. I henhold til dette direktiv er der tale om en twist med grænseoverskridende virkninger, hvis:
 - a) mindst en af parterne har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat end den, hvor retten, som behandler sagen, er beliggende
 - b) begge parter har bopæl i samme medlemsstat, som retten, der behandler sagen, og hvor kontraktens opfyldelsessted eller stedet, hvor skadetilføjelsen er sket, eller hvor retsafgørelsen skal fuldbyrdes, ligger i en anden medlemsstat, eller
 - c) begge parter har bopæl i samme medlemsstat, som retten, der behandler sagen, og tvisten henhører under EU-retten.
2. Bopæl, jf. stk. 1, fastlægges i overensstemmelse med artikel 62 og 63 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 ⁽¹⁾.

KAPITEL II:**MINIMUMSSTANDARDER FOR CIVILE SAGER****Afdeling 1:****Retfærdigt og effektivt resultat**

Artikel 4

Generel forpligtelse til effektiv domstolsbeskyttelse

Medlemsstaterne vedtager de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, som er nødvendige for at sikre håndhævelse af rettighederne i EU-retten i civile forhold. Disse foranstaltninger, procedurer og retsmidler skal være retfærdige og rimelige, de må ikke være unødigt komplicerede eller udgiftskrævende, og de må heller ikke indebære urimelige frister eller medføre ugrundede forsinkelser, og de skal respektere nationale særtræk og grundlæggende rettigheder.

Foranstaltningerne, procedurerne og retsmidlerne skal ligeledes være effektive og stå i et rimeligt forhold til krænkelsen, og de skal anvendes på en sådan måde, at der ikke opstår hindringer for effektiv adgang til domstolsprøvelse, og at der ydes garanti mod misbrug af dem.

Artikel 5

Mundtlige retsmøder

1. Medlemsstaterne sikrer en retfærdig behandling af sager. Såfremt det ikke er muligt for parterne at være fysisk til stede, eller hvis parterne med rettens godkendelse har aftalt at anvende hurtige kommunikationsmidler, sikrer medlemsstaterne, at mundtlige retsmøder kan afholdes ved at anvende enhver form for hensigtsmæssig fjernkommunikationsteknologi såsom videokonference eller telekonference, når en sådan teknologi er tilgængelig for retten.
2. Hvis den person, der skal afhøres, har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor den ret, som behandler sagen, er beliggende, tilrettelægges denne persons deltagelse i et mundtligt retsmøde via videokonference, telekonference eller andre former for hensigtsmæssig fjernkommunikationsteknologi under anvendelse af de procedurer, der er fastsat i forordning (EF) nr. 1206/2001. I forbindelse med videokonference skal Rådets henstillinger om grænseoverskridende videokonferencer, som Rådet vedtog den 15. og 16. juni 2015 ⁽²⁾, og arbejdet som led i den europæiske e-justiceportal tages i betragtning.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT L 351 af 20.12.2012, s. 1).

⁽²⁾ Rådets henstillinger »Fremme af brugen af og udveksling af bedste praksis vedrørende grænseoverskridende videokonferencer på det retlige område i medlemsstaterne og på EU-plan« (EUT C 250 af 31.7.2015, s. 1).

Tirsdag den 4. juli 2017

Artikel 6

Foreløbige og beskyttende foranstaltninger

1. Medlemsstaterne sikrer, at der findes midlertidige foranstaltninger til opretholdelse af en faktisk eller retlig situation for at sikre den fulde virkning af en senere retsafgørelse i hovedsagen før hovedsagen anlægges eller på et hvilket som helst tidspunkt under retssagen.

De i første afsnit omhandlede foranstaltninger skal også inkludere foranstaltninger til hindring af enhver nært forestående krænkelse eller til øjeblikkelig afslutning af en påstået krænkelse samt til bevarelse af aktiver, som er nødvendige for at sikre, at den efterfølgende håndhævelse af et krav ikke forhindres eller vanskeliggøres i betragtelig grad.

2. Sådanne foranstaltninger skal overholde retten til forsvar og skal være proportionale med kendetegnene for og alvoren af den påståede overtrædelse og, hvor det er passende, give mulighed for garantier for de omkostninger og den skade, som sagsøgte lider som følge af uberettigede krav. Domstolene skal have myndighed til at kræve af sagsøger, at denne fremfører alt rimeligt tilgængeligt bevismateriale, så de opnår en tilstrækkelig grad af sikkerhed for, at den foreløbige krævede foranstaltning er nødvendig og proportional.

3. Medlemsstaterne sikrer, at foreløbige foranstaltninger i behørigt berettigede sager kan foretages, uden at sagsøgte er blevet hørt, i tilfælde hvor enhver forsinkelse ville forårsage uoprettelig skade for sagsøger, eller hvor der er en påviselig risiko for ødelæggelse af bevismateriale. I et sådant tilfælde skal parterne oplyses herom hurtigst muligt og senest efter udførelsen af foranstaltningerne.

En efterfølgende prøvelse under iagttagelse af retten til at blive hørt foretages efter anmodning fra den sagsøgte, således at det inden for en rimelig frist efter meddelelsen af foranstaltningerne kan afgøres, hvorvidt disse skal ændres, ophæves eller stadfæstes.

Hvor de i første afsnit omhandlede foranstaltninger ophæves, eller hvor det efterfølgende findes, at der ikke har været nogen overtrædelse eller trussel om overtrædelse, kan Domstolen efter krav fra sagsøgte beordre sagsøger at yde sagsøgte passende kompensation for enhver lidt skade som et resultat af disse foranstaltninger.

4. Denne artikel tilsidesætter ikke direktiv 2004/48/EF og forordning (EU) nr. 655/2014.

Afdeling 2:

Effektivitet i sagerne

Artikel 7

Processuel effektivitet

1. Medlemsstaternes domstole skal respektere retten til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang, der sikrer effektiv adgang til domstolsprøvelse og princippet om en kontradiktorisk procedure, navnlig ved afgørelsen af, om et mundtligt retsmøde er nødvendigt, og ved bestemmelsen af retsmidlerne og omfanget af bevisoptagelsen.

2. Medlemsstaternes domstole handler så hurtigt som muligt uafhængigt af, om der findes forældelsesfrister for særlige handlinger i processens forskellige faser.

Artikel 8

Begrundede afgørelser

Medlemsstaterne sikrer, at domstolene giver tilstrækkeligt detaljerede begrundede afgørelser inden for en rimelig tidsfrist for at gøre det muligt for parterne at benytte sig af enhver ret til at få prøvet afgørelsen eller appellere.

Artikel 9

Generelle principper for sagens gang

1. Medlemsstaterne sikrer, at domstolene aktivt forvalter deres sager for at sikre, at tvister behandles retfærdigt og effektivt, og at det sker inden for rimelig tid og til rimelige omkostninger, uden at hæmme parternes frihed til at fastlægge sagens indhold og bevismateriale.

Tirsdag den 4. juli 2017

2. I det omfang, det er praktisk muligt, forvalter domstolen sagen i samråd med parterne. Aktiv sagsforvaltning kan specifikt inkludere:

- (a) at tilskynde parterne til at samarbejde med hinanden under sagen
- (b) at identificere de relevante spørgsmål på et tidligt stadie
- (c) hurtigt at afgøre, hvilke spørgsmål der kræver fuld undersøgelse, og behandle andre spørgsmål summarisk
- (d) at bestemme, hvilken rækkefølge spørgsmålene skal behandles i
- (e) at hjælpe parterne med at afgøre hele eller dele af sagen
- (f) at fastsætte tidsplaner for at kontrollere, at sagen skrider frem
- (g) at behandle så mange aspekter af sagen som muligt ved samme lejlighed
- (h) at behandle sagen, uden at parterne behøver at være fysisk tilstede
- (i) at gøre brug af tilgængelige tekniske midler.

Artikel 10

Bevisoptagelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at der reelt er mulighed for at fremlægge, optage og sikre beviser, under hensyn til retten til forsvar og behovet for beskyttelse af fortrolige oplysninger.
2. Hvad angår bevisoptagelse, opfordrer medlemsstaterne til brug af moderne kommunikationsteknologi. Retten, som behandler sagen, anvender den enkleste og billigste metode til bevisoptagelse.

Artikel 11

Domstolens eksperter

1. Uden at dette anfægter parternes mulighed for at fremlægge beviser i form af forklaringer fra sagkyndige, sikrer medlemsstaterne, at domstolen på et hvilket som helst tidspunkt kan udpege eksperter, der tilknyttes domstolen for at tilvejebringe sagkundskab i forbindelse med bestemte aspekter af sagen. Domstolen giver sådanne eksperter alle de oplysninger, der er nødvendige, for at denne kan afgive sin ekspertudtalelse.
2. I grænseoverskridende tvister, med undtagelse af tilfælde, hvor tvangsindgreb er nødvendige, eller hvor en undersøgelse foretages på steder, som er forbundet med en medlemsstats magtudøvelse, eller på steder, hvor adgang eller anden handling, i henhold til loven i den medlemsstat, hvor undersøgelsen foretages, er forbudt eller begrænset til visse personer, sikrer medlemsstaterne, at en domstol kan udnævne en retsekspert til at foretage undersøgelser uden for domstolens jurisdiktion, uden at der er behov for først at indgive anmodning herom til den relevante myndighed i den anden medlemsstat.
3. Med henblik på stk. 1 og 2 udfærdiger Kommissionen en europæisk ekspertliste ved at sammensætte nationale ekspertlister, og listen gøres tilgængelig gennem den europæiske e-justiceportal.
4. Domstolseksperterne skal garantere uafhængighed og upartiskhed i overensstemmelse med de gældende bestemmelser for dommere i artikel 22.
5. Ekspertudtalelser, som domstolens eksperter forelægger domstolen, stilles til rådighed for parterne, der skal have mulighed for at knytte bemærkninger til de forelagte udtalelser.

Tirsdag den 4. juli 2017

Afdeling 3:
Adgang til domstole og rettergang

Artikel 12

Bilæggelse af tvister

1. Medlemsstaterne sikrer, at domstolen på ethvert tidspunkt i søgsmålet og under hensyn til alle sagens omstændigheder, og hvis den mener, at tvisten egner sig til at blive afgjort ved forlig, kan foreslå, at parterne gør brug af mægling for at indgå forlig eller undersøge en bilæggelse af tvisten.
2. Stk. 1 berører ikke retten for parterne, som vælger mægling, til at anlægge sag eller benytte voldgift i forbindelse med den pågældende tvist, inden en forældelsesfrist er udløbet under mæglingsprocessen.

Artikel 13

Procesomkostninger

1. Medlemsstaterne sikrer, at retsafgifter, der opkræves i medlemsstaterne for civile tvister, ikke er ude af proportioner med værdien af kravet og ikke gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at føre retssag.
2. De retsafgifter, der opkræves i medlemsstaterne for civile tvister, må ikke have til følge, at borgere afholder sig fra at anlægge sag ved en domstol, og må på ingen måde være til hinder for adgangen til domstolsprøvelse.
3. Parterne skal være i stand til at betale retsafgifter ved fjernbetaling, herunder fra en anden medlemsstat end den, hvor domstolen ligger, ved bankoverførsel eller ved betaling med kredit- eller betalingskort.
4. Medlemsstaterne sikrer, at oplysninger om retsafgifter og betalingsmetoder samt om myndigheder eller organisationer med kompetence til at yde praktisk bistand i medlemsstaterne gøres mere gennemsigtige og lettilgængelige på internettet. Med henblik herpå videregiver medlemsstaterne disse oplysninger til Kommissionen, som på sin side skal sørge for, at de gøres offentligt tilgængelige og formidles bredt på enhver hensigtsmæssig måde, navnlig gennem den europæiske e-justiceportal.

Artikel 14

Princippet om, at taberen betaler

1. Medlemsstaterne sikrer, at den tabende part afholder sagsomkostninger, som står i et rimeligt forhold til kravets værdi, og som er blevet pådraget af nødvendighed, herunder, men ikke begrænset til omkostninger affødt af, at modparten har været repræsenteret ved en advokat eller en anden jurist, og eventuelle omkostninger i forbindelse med forkyndelse eller oversættelse af dokumenter.
2. Hvis en part kun har fået delvis medhold eller i undtagelsestilfælde, kan domstolene beslutte, at sagsomkostningerne skal fordeles ligeligt, eller at parterne skal bære deres egne omkostninger.
3. En part skal bære de unødvendige omkostninger, som den har forvoldt domstolen eller en anden part, enten ved at rejse unødvendige spørgsmål eller ved på anden vis at være urimelig omkring tvisten.
4. Domstolen kan justere omkostningerne for at afspejle urimelig mangel på samarbejde eller deltagelse i ond tro ved forsøg på forlig i overensstemmelse med artikel 20.

Artikel 15

Retshjælp

1. For at sikre effektiv adgang til domstolsprøvelse sikrer medlemsstaterne, at domstolene kan yde retshjælp til en part.

Tirsdag den 4. juli 2017

2. Rets hjælp kan helt eller delvist dække følgende omkostninger:
 - (a) retsafgifter, i hvilken forbindelse der kan ydes hel eller delvis nedsættelse eller udsættelse af betaling
 - (b) omkostninger til juridisk bistand og repræsentation vedrørende:
 - (i) rådgivning forud for en retssag med henblik på en bilæggelse af tvisten inden en retssag i overensstemmelse med artikel 12, stk. 1
 - (ii) indledning og opretholdelse af sagen ved domstolen
 - (iii) alle omkostninger i forbindelse med sagen, herunder anmodningen om retshjælp
 - (iv) fuldbyrdelse af afgørelser
 - (c) andre nødvendige omkostninger i forbindelse med retssagen, som skal bæres af en part, herunder omkostninger til vidner, eksperter, tolke og oversættere og omkostninger til nødvendig rejse, logi og dagpenge til denne part og hans repræsentant
 - (d) den vindende parts omkostninger, hvis sagsøger taber sagen, i overensstemmelse med artikel 14.
3. Medlemsstater sikrer, at enhver fysisk person, som er unionsborger eller en tredjelandsstatsborger, der har lovligt ophold i en EU-medlemsstat, kan søge om retshjælp, hvis:
 - (a) de grundet deres økonomiske situation helt eller delvist ikke er i stand til at betale omkostningerne nævnt i denne artikels stk. 2, og
 - (b) sagsøgeren har rimelig udsigt til at få medhold i den sag, i forbindelse med hvilken der ansøges om retshjælp, i betragtning af sagsøgerens processuelle stilling, og
 - (c) sagsøgeren, som ansøger om retshjælp, er berettiget til at anlægge sag i henhold til de relevante nationale bestemmelser.
4. Juridiske personer er berettigede til at ansøge om retshjælp i form af dispensation fra forudgående betaling af procesomkostninger og/eller advokatbistand. Domstolen kan i sin beslutning om, hvorvidt denne hjælp skal tildeles eller ej, blandt andet tage følgende i betragtning:
 - (a) den juridiske persons form, og om den arbejder med gevinst for øje eller ej
 - (b) partnernes eller aktionærernes økonomiske kapacitet
 - (c) disse partneres eller aktionærers evne til at fremskaffe det nødvendige beløb for at iværksætte en retssag.
5. Medlemsstaterne sikrer, at unionsborgere og retlige aktører informeres om proceduren til ansøgning om retshjælp som omhandlet i stk. 1-4, med henblik på at gøre den så effektiv og tilgængelig som mulig.
6. Denne artikel berører ikke direktiv 2003/8/EF.

Artikel 16

Finansiering

1. Medlemsstaterne sikrer, at det i sager, hvor et søgsmål finansieres af en privat tredjepart, er forbudt for denne private tredjepart:

Tirsdag den 4. juli 2017

- (a) at søge indflydelse på sagsøgerens beslutninger i forbindelse proceduren, herunder om forlig
- (b) at finansiere et søgsmål mod en sagsøgt, som er konkurrent til den finansierende part, eller mod en sagsøgt, som den finansierende part er afhængig af
- (c) at opkræve urimeligt høje renter på den tilvejebragte finansiering.

2. Medlemsstaterne sikrer, at aflønning til eller renter opkrævet af den finansierende part, i tilfælde af finansiering af søgsmål af en privat tredjepart, ikke baseres på det indgåede forligsbeløb eller kompensationen, medmindre den pågældende finansieringsordning reguleres af en offentlig myndighed, som garanterer parternes interesser.

Afdeling 4: Retfærdig rettergang

Artikel 17

Forkyndelse af dokumenter

1. Medlemsstater sikrer, at der principielt anvendes metoder, der garanterer modtagelse af de forkyndede dokumenter.
2. Medlemsstaterne sikrer, at de indledende processkrifter eller tilsvarende dokumenter og enhver indkaldelse til en domstolshøring kan forkyndes i overensstemmelse med national lov på en af de følgende måder:
 - (a) personlig forkyndelse
 - (b) postforkyndelse
 - (c) elektronisk forkyndelse, såsom fax eller e-mail.

Forkyndelse skal bevidnes ved et modtagelsesbevis med angivelse af modtagelsesdatoen, som modtager underskriver.

For så vidt angår elektronisk forkyndelse under punkt c) i det første afsnit i dette stykke, skal der benyttes passende høje tekniske standarder, som garanterer afsenders identitet og sikker overførsel af det forkyndede dokument.

Disse dokumenter kan også forkyndes personligt bekræftet ved et dokument underskrevet af den kompetente stævningsmand, der ud over at fastslå, at modtager har modtaget dokumenterne eller har nægtet at modtage dem uden lovlig grund, angiver forkyndelsesdatoen.

3. Hvis forkyndelse i overensstemmelse med stk. 2 ikke er mulig, og sagsøgtens adresse kendes med sikkerhed, kan forkyndelse ske på en af følgende måder:
 - (a) personligt på sagsøgtens personlige adresse for personer, der har adresse på samme bopæl som sagsøgte, eller som af sagsøgte er ansat til at arbejde dér
 - (b) personlig forkyndelse på sagsøgtens erhvervmæssige hjemsted, hvis sagsøgte er en selvstændig erhvervsdrivende eller en juridisk person, for personer, der er ansat af sagsøgte
 - (c) deponering af dokumenterne i sagsøgtens postkasse
 - (d) deponering af dokumenterne på et postkontor eller hos kompetente offentlige myndigheder og skriftlig meddelelse om denne deponering i sagsøgtens postkasse, forudsat at den skriftlige meddelelse tydeligt angiver, at det drejer sig om retsdokumenter, eller at meddelelsen har retsvirkning som forkyndelse og medfører, at tidsfrister begynder at løbe
 - (e) postforkyndelse uden den i stk. 4 omhandlede form for bekræftelse, hvis sagsøgte har adresse i udstedelsesstaten
 - (f) elektroniske midler bekræftet ved en automatisk kvittering for modtagelsen, forudsat at sagsøgte på forhånd udtrykkeligt har accepteret denne forkyndelsesmåde.

Tirsdag den 4. juli 2017

Forkyndelse i henhold til litra a) til d) i første afsnit af dette stykke skal bekræftes af:

- (a) et dokument underskrevet af den kompetente stævningsmand, hvoraf alle følgende oplysninger fremgår:
- i) det fulde navn på den person, der forkyndte meddelelsen,
 - ii) på hvilken måde forkyndelsen er foretaget,
 - iii) datoen for forkyndelsen,
 - iv) i givet fald for hvilken anden person end sagsøgte de forkyndede dokumenter er blevet forkyndt, idet personens navn og forbindelse til sagsøgte angives, og
 - v) andre oplysninger, der er obligatoriske i henhold til national ret
- (b) et modtagelsesbevis fra den person, for hvem dokumentet er blevet forkyndt, ved anvendelse af litra a) og b) i første afsnit af dette stykke.

4. Forkyndelse i henhold til denne artikels stk. 2 eller 3 kan også foretages for den retlige eller bemyndigede repræsentant for sagsøgte.

5. Hvor de indledende processkrifter eller tilsvarende dokumenter eller enhver indkaldelse skal forkyndes uden for medlemsstaterne, kan de forkyndes på enhver måde som fastsat i:

- (a) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1393/2007⁽¹⁾, hvor den finder anvendelse med respekt for modtagerens rettigheder som fastsat i forordningen, eller
- (b) Haag-konventionen af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål eller en hvilken som helst anden konvention eller aftale, hvor den finder anvendelse.

6. Dette direktiv berører ikke anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1393/2007 og berører ikke Europa-Parlamentets og Rådets⁽²⁾ forordning (EF) nr. 805/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets⁽³⁾ forordning (EF) nr. 1896/2006.

Artikel 18

Retten til advokatbistand i civile sager

1. Medlemsstaterne sikrer, at parterne i civile sager har ret til en advokat efter eget valg, således at de har mulighed for praktisk og effektivt at udøve deres rettigheder.

I grænseoverskridende tvister sikrer medlemsstaterne, at parterne under civile sager har ret til en advokat i hjemlandet til forudgående rådgivning og en anden i værtslandet til at føre sagen.

2. Medlemsstaterne respekterer, at meddelelser mellem en sags parter og deres advokat er fortrolige. Sådan kommunikation omfatter møder, korrespondance, telefonsamtaler og andre former for kommunikation, som er tilladt i henhold til national ret.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1393/2007 af 13. november 2007 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelse af dokumenter) og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 (EUT L 324 af 10.12.2007, s. 79).

⁽²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21.4.2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdesdokument for ubestridte krav (EUT L 143 af 30.4.2004, s. 15).

⁽³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1896/2006 af 12. december 2006 om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure (EUT L 399 af 30.12.2006, s. 1).

Tirsdag den 4. juli 2017

3. Uden at berøre national ret, som kræver obligatorisk tilstedeværelse eller bistand fra en advokat, kan parterne i civile sager give afkald på en ret omhandlet i denne artikels stk. 1, når:

a) parterne mundtligt eller skriftligt har modtaget klare og tilstrækkelige oplysninger på et enkelt og letforståeligt sprog om de mulige konsekvenser af at give afkald på den, og

b) afkaldet gives frivilligt og utvetydigt.

Medlemsstaterne sikrer, at parterne på et hvilket som helst tidspunkt under civile sager kan tilbagekalde et afkald, og at de underrettes om denne mulighed.

4. Denne bestemmelse berører ikke de specifikke bestemmelse om juridisk repræsentation som fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 ⁽¹⁾, forordning (EF) nr. 1896/2006 og forordning (EU) nr. 655/2014.

Artikel 19

Adgang til oplysninger

Medlemsstaterne tilstræber at give borgerne gennemsigtige og lettilgængelige oplysninger om indledningen af forskellige processer, forældelsesfrister, de kompetente domstole til behandling af forskellige sager og de nødvendige formularer, som skal udfyldes til det formål. Intet i denne artikel forpligter medlemsstaterne til at yde juridisk bistand i form af en juridisk vurdering af en specifik sag.

Artikel 20

Tolkning og oversættelse af væsentlige dokumenter

Medlemsstaterne bestræber sig på at sikre, at enhver part i en sag forstår retssagen fuldt ud. Dette mål omfatter adgang til tolkning i civile sager og til en skriftlig oversættelse af alle væsentlige dokumenter for at sikre en retfærdig rettergang i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 15 i dette direktiv.

Artikel 21

Forpligtelser for sagens parter og deres repræsentanter

Medlemsstaterne sikrer, at parterne i en sag og deres repræsentanter optræder i god tro og med respekt over for domstolen og andre parter og ikke giver en misvisende fremstilling af sager eller faktiske omstændigheder ved domstolen, hverken bevidst, eller hvis de burde have kendskab til, at det forholder sig anderledes.

Artikel 22

Offentlige retsmøder

Medlemsstaterne sikrer, at retsmøderne er åbne for offentligheden, medmindre domstolen i det omfang, det er nødvendigt, beslutter at gøre dem fortrolige af hensyn til en af parterne eller andre berørte personer eller generelt af hensyn til retfærdigheden eller den offentlige orden.

Artikel 23

Domstolenes uafhængighed og upartiskhed

1. Medlemsstaterne sikrer, at domstolene og deres dommere er retligt uafhængige. Sammensætningen af domstolene skal give tilstrækkelig garanti for at udelukke enhver legitim tvivl om deres upartiskhed.

2. Dommerne må i udførelsen af deres hverv ikke være bundet af nogen instruktioner, og de må ikke være under indflydelse eller pres eller have nogen personlige fordomme eller forudindtagethed i enhver given sag.

Artikel 24

Uddannelse

1. Uden at det berører domstolenes uafhængighed og forskelle i opbygningen af retssystemerne i Unionen, sikrer medlemsstaterne, at domstolene, retsuddannelsesinstitutionerne og de juridiske erhverv styrker deres juridiske uddannelsesordninger for at sikre, at EU-retten og -processerne integreres i de nationale uddannelser.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 af 11. juli 2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure (EUT L 199 af 31.7.2007, s. 1).

Tirsdag den 4. juli 2017

2. Uddannelsesordningerne skal være praksisorienterede, relevante for de retlige aktørers daglige arbejde, finde sted i korte perioder og bruge aktive og moderne læringsteknikker og skal omfatte indledende og videregående uddannelsesmuligheder. Uddannelsesordningerne skal især fokusere på:

- (a) opnåelse af tilstrækkelig viden om Unionens instrumenter til retligt samarbejde og udviklingen af indbyggede reflekser til regelmæssigt at referere til retspraksis på EU-niveau, at kontrollere den nationale gennemførelse og anvende EU-Domstolens præjudicielle procedure
- (b) formidling af viden og erfaringer inden for EU-retten og -processerne og andre retssystemer
- (c) lettelse af kortvarige udvekslinger af nye dommere
- (d) beherskelse af et fremmedsprog og dets juridiske terminologi.

KAPITEL III:

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 25

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den ... [et år efter datoen for dette direktivs ikrafttræden]. De underretter straks Kommissionen herom.
2. Disse foranstaltninger skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. Medlemsstaterne fastsætter de nærmere regler for henvisningen.
3. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de foranstaltninger i national ret, som de vedtager på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 26

Revision

Kommissionen skal senest 31. december 2025 og hvert femte år derefter indsende en rapport til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om anvendelsen af dette direktiv på baggrund af både kvalitative og kvantitative oplysninger. I denne sammenhæng skal Kommissionen især evaluere direktivets indvirkning på adgangen til domstolsprøvelse, på den grundlæggende ret til effektive retsmidler og til en retfærdig rettergang, på samarbejdet om civilretlige spørgsmål og på det indre markeds funktion, på SMV'er, Den Europæiske Unions økonomiske konkurrencedygtighed og forbrugertilliden. Om nødvendigt skal rapporten ledsages af lovgivningsforslag til at tilpasse og styrke dette direktiv.

Artikel 27

Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Artikel 28

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne i overensstemmelse med traktaterne.

Udfærdiget i ..., [dato]

På Europa-Parlamentets vegne

Formand

På Rådets vegne

Formand